

TÂM VÓC CỦA CHIẾN THẮNG ĐIỆN BIÊN PHỦ

TRẦN VĂN GIÀU*

LTS: Toà soạn xin trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc nguyên văn nội dung bài viết của GS. Trần Văn Giàu gửi Hội thảo khoa học quốc gia "Kỷ niệm 50 năm chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ và công cuộc đổi mới, phát triển đất nước"; Đầu đề bài viết do Ban tổ chức Hội thảo đặt.

Tap chí NCLS

Tôi được Viện mời tham gia Hội thảo khoa học Quốc gia "Kỷ niệm 50 năm Chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ và công cuộc đổi mới phát triển đất nước" tổ chức tại Điện Biên Phủ vào ngày 7 và 8 tháng 3 năm nay. Tôi hân hạnh lắm, muốn được mắt thấy chiến trường Điện Biên Phủ trước khi về gặp Bác Tôn, Bác Hồ. Nhưng các đồng chí ơi, lực bất tòng tâm! Nên có thơ này để tạ lỗi và để báo với đồng chí và các bạn là những ngày này, mảnh thân tôi ở Thành phố Hồ Chí Minh mà tấm lòng và trí tuệ của tôi lại ở Điện Biên Phủ với đồng chí, đồng bào.

Cánh đồng Mường Thanh nhỏ hẹp mà Chiến thắng Điện Biên thì lớn, rất lớn, chiếm lĩnh một vị thế tinh thần cao, rất cao, chẳng những trong lịch sử Việt Nam mà cả trong lịch sử thế giới Cận Hiện đại.

Trên toàn thế giới, xưa và nay, Đông và Tây, hình như chưa có một quốc gia dân tộc nào không hề bị ngoại bang xâm lăng, đô hộ. Nước Việt Nam chúng ta, là nước bị

xâm lăng nhiều lần nhất, bị đô hộ nhiều năm nhất. Tôi học sử, dạy sử, tôi chưa biết từ thời cổ đến đương đại, từ Đông Á đến Tây Âu, có một nước nào bị xâm lăng nhiều lần, bị đô hộ nhiều năm như Việt Nam. Và tôi cũng chưa biết xưa nay, Đông Tây, có dân tộc nào như Việt Nam đã ghi được trên sử xanh những trận chiến thắng giải phóng lấy lừng, đánh bại những lực lượng hung tàn cực kỳ lớn mạnh, lớn mạnh hơn mình không chỉ đôi ba lần mà lớn mạnh hơn mình đến cả mấy chục lần! Trận Điện Biên Phủ hôm nay chúng ta kỷ niệm là một trong những trận chiến thắng phi thường đó.

Còn trên bình diện lịch sử dân tộc, xin các đồng chí và đồng bào cho phép tôi sánh Điện Biên Phủ với Bạch Đằng của Ngô Quyền diệt toàn bộ quân Hoàng Thao, buộc vua Lưu Cung của Nam Hán tuy đã sắp tiếp viện mà phải chạy tuốt không ngó lại. Lại có thể sánh Điện Biên Phủ với chiến thắng trong trận Chi Lăng, Xương Giang của Bình Định vương Lê Lợi. Lê Lợi

*GS. Chủ tịch Hội đồng Khoa học Xã hội Tp. Hồ Chí Minh.

kéo quân từ Thanh ra Bắc không đánh thẳng vào đại quân của Vương Thông bị vây ở Đông Đô, mà ra sức đánh quân của Liễu Thăng đông 5 vạn đang vào Việt Nam tiếp sức Vương Thông. Chi Lăng, Xương Giang là những chiến trường quyết định; Ở đây, nơi không thành quách, chỉ có đồi núi, đồng bằng, 5 vạn quân Minh hoàn toàn bị tiêu diệt; Lịch sử ghi lại rằng, tàn cuộc bên quân xâm lược chỉ chạy thoát có 1 người về nước. Quân Minh bị vây hãm trong Đông Quan (Hà Nội), hạ khí giới, xin Bình Định vương cấp cho lương thực và phương tiện vận tải để rút hết về nước và tới nước rồi mà còn "ngực đập chân run".

Kỷ niệm Chiến thắng Điện Biên Phủ, tôi xin đưa nhận định rằng: Điện Biên Phủ tất nhiên là thất bại của Pháp, mà Điện Biên Phủ cũng chính là thất bại của Mỹ, bởi vì Pháp sở dĩ mở ra và đeo đuổi chiến tranh Đông Dương là căn bản nhờ vào tài chính và vũ khí của Mỹ. Trong chiến tranh Đông Dương của Pháp 1945-1954, thì Pháp là bên đóng góp người, còn lại chịu tốn phí thì chủ yếu là Mỹ. Ngạn ngữ Pháp có câu *buổi tiệc ai mở, người ấy là chủ*. Sau Điện Biên Phủ, sau Giơnevơ, Pháp đành chịu rút hết quân và giao quyền cho Mỹ - Diệt đô hộ miền Nam Việt Nam, ấy là Pháp gán nợ cho Mỹ chứ gì, ấy là trong chiến tranh tái xâm lược Đông Dương, Pháp là kẻ đánh thuê cho Mỹ. Suốt 9 năm thất bại về chính trị và quân sự của Pháp đồng thời cũng là thất bại của Mỹ!

Đồng chí ơi, bức thơ tôi gửi cho đồng chí đang trở thành một luận văn! Dài dòng!

Bây giờ tôi muốn nói lên một vài tình cảm của một lão phu đã may mắn có mặt ở ngày đầu cuộc kháng Pháp. Tôi nhân dịp ta

kỷ niệm 50 năm Chiến thắng Điện Biên Phủ, trang áp chót của quyển sử kháng Pháp 9 năm để nhắc nhở những mối tình Nam - Bắc ruột thịt.

Điện Biên Phủ ở Bắc, Sài Gòn ở Nam, cách xa nhau mấy ngàn dặm đường mà chiến trận ở hai nơi lại gần nhau như gang tấc. Tôi nhớ ngày ấy, sau 23 tháng 9 năm 1945 chỉ mới 12 ngày tôi phải lên Xuân Lộc đón các chi đội Nam Long, Quang Trung, Vũ Đức gồm chiến sĩ Cao Bắc Lạng, Thanh Nghệ Tĩnh hăng hái vào Nam đánh giặc. Như vậy là ngay ở tháng đầu kháng chiến Nam Bộ thực tế đã là kháng chiến của dân tộc Việt Nam ta. Tôi cũng nhớ rằng trong những tháng 4 tháng 5 năm 1954 lúc Điện Biên Phủ phải chịu hàng nghìn tấn bom Pháp - Mỹ ném xuống thì ở miền Nam cũng rộ lên đến độ cao nhất hàng trăm cuộc tiến công đồng nhện của quân dân ta vào các lực lượng Pháp ngay để tiếp ứng với Điện Biên Phủ ở đầu sóng ngọn gió. Như vậy là ở những tuần nhật cuối cuộc chiến tranh Đông Dương, một lần nữa lại hiểu càng sâu lời nói của Cụ Hồ: *Nước Việt Nam là một, Dân tộc Việt Nam là một, sông có thể cạn, núi có thể mòn, song chân lý đó không bao giờ thay đổi!*

Thơ đã dài gần như một bài luận. Thưa các đồng chí... Tôi muốn chấm dứt bức thơ bằng một câu chuyện lịch sử Điện Biên mà có ít nhiều tính triết lý: *"Ai là tác giả cuộc Đại thắng Điện Biên Phủ?"*.

Có tin, không hề chính thức, hư truyền rằng, ở chiến trường Điện Biên Phủ, lúc đầu các nhà lãnh đạo chủ chốt Việt Nam do dự giữa hai sách lược "đánh mạnh, thắng nhanh" và sách lược "đánh lâu ăn chắc". Hư truyền ấy cho rằng, nhờ cố vấn giúp cho nên các nhà lãnh đạo Việt Nam mới áp

Tù binh Pháp bị bắt ở Điện Biên Phủ

dụng sách lược đánh lâu đem lại Chiến thắng Điện Biên Phủ. Tôi cho rằng, tất nhiên là cần thiết có ý kiến cố vấn trong nhu cầu đặt ra. Không thể xem nhẹ được. Song, nhân dịp này, tôi nhớ lại rằng trong lịch sử nước ta, các bậc tiền bối anh hùng đã biết từng lúc ứng dụng những sách lược kể trên để chiến thắng quân xâm lược. Chiến thắng của Nguyễn Huệ ở Rạch Gầm trong nửa buổi sáng sớm diệt 5 vạn quân Xiêm do Nguyễn Ánh mang về, và chiến thắng của Quang Trung ở Đống Đa trong non một tuần liên tục ngày đêm, Tết Kỷ Dậu đánh tan 25 vạn quân Thanh do Chiêu Thống cầu viện. Hai trận chiến thắng Rạch Gầm, Đống Đa là mẫu mực của sách lược "đánh mạnh, thắng nhanh". Nếu người Việt Nam về sau có lúc nào đó soi gương của các bậc tiền bối những ngày Rạch Gầm, Đống Đa thì có gì là không được?

Song, ở lịch sử Việt Nam, bên cạnh sách lược "đánh mạnh, thắng nhanh" còn có, và có nhiều hơn, những bài học sách lược "đánh lâu dài, thắng chắc chắn", mà tiêu biểu nhất là cuộc kháng Minh dài quá 10 năm của Bình Định vương Lê Lợi, ấy là chưa kể ba đợt kháng Mông - Nguyên của nhà Trần, của Hưng Đạo vương Trần Quốc Tuấn. Lịch sử Việt Nam phong phú những bài học như thế. Nay, tại Điện Biên, nhà lãnh đạo quân sự Việt Nam lại là một Giáo sư sử học, thì vị tướng ấy không nằm lòng nhớ lại sách lược chiến thắng của các tiền bối anh hùng hay sao? Chiến thắng Điện Biên Phủ chúng ta khẳng định là chiến thắng trọn vẹn của Việt Nam, tất nhiên Việt Nam chiến thắng với sự ủng hộ lớn vô cùng của bè bạn năm châu bốn biển. Chúng ta không bao giờ quên. Nhiệm vụ có thể là nhất thời, còn ân nghĩa thì vĩnh cửu.